

BLUE FLAG KÄYNTISATAMAKRITEERIT JA NIIDEN SELITYKSET 2024

JOHDANTO

Käyntisatamille, uimarannoille ja matkailukäytössä oleville aluksille suunnattua Blue Flag -ohjelmaa johtaa kansainvälinen ympäristökasvatusjärjestö FEE (Foundation for Environmental Education). Blue Flag -ohjelma käynnistettiin Ranskassa vuonna 1985. Ohjelma laajeni muualle Eurooppaan vuonna 1987 ja Euroopan ulkopuolelle vuonna 2001 Etelä-Afrikan liittyttyä ohjelmaan. Tänä päivänä Blue Flag on maailmanlaajuinen ohjelma, jonka osallistujamaiden määrä jatkaa nousuaan.

Blue Flag -ohjelmalla edistetään kestävästä kehitystä sisävesi- ja merialueilla. Ohjelma kannustaa paikallisviranomaisia ja Blue Flag –kohteita saavuttamaan vaatimusten mukainen vedenlaatu ja pitämään huolen ympäristöhallinnon, ympäristökasvatuksen ja turvallisuuden korkeasta tasosta. Vuosien mittaan Blue Flag -ohjelmasta on muotoutunut arvostettu ja tunnettu tapa saattaa matkailu- ja ympäristöalan toimijat yhteen paikallisella, alueellisella ja kansallisella tasolla.

Tässä kriteeristöoppaassa esitellään Blue Flag -kriteereiden perusteet ja niiden täytäntöönpanoa koskevat vaatimukset käyntisatamissa. Lisäksi kriteeristöoppaassa on annettu ohjeita kriteereiden mittaamiseen ja vaatimustenmukaisuuden hallintaan.

Blue Flag -kriteerit luokitellaan pakollisiin peruskriteereihin ja vapaaehtoiisiin pistekriteereihin. Suurin osa kriteereistä on peruskriteereitä, jotka käyntisataman on täytettävä, jotta sille voidaan myöntää Blue Flag -merkki. Pistekriteereiden noudattaminen on suositeltavaa, mutta ei pakollista. Joidenkin kriteereiden sisällöissä on pieniä alueellisia eroja.

Blue Flag -merkkiä hakevan käyntisataman tulee tutustua tähän kriteeristöoppaaseen ymmärtääkseen, mitkä vaatimukset sen on täytettävä, jotta sille voidaan myöntää Blue Flag -merkki. Tämä kriteeristöopas toimii myös ohjeistuksena, johon jo merkin saaneita käyntisatamia kehoitetaan palaamaan muistin virkistämiseksi. Lisäksi kansalliset, alueelliset ja kansainväliset Blue Flag –tuomaristot käyttävät tätä kriteeristöopasta avukseen tehdessään päätökset merkin myöntämisestä.

Blue Flag –lipun tulee olla näkyvillä satamassa virallisen veneilykauden aikana. Lippu kertoo vierailijoille siitä, että satama on mukana Blue Flag –ohjelmassa ja täyttää vaaditut kriteerit.

Käyntisatamasta vastuussa olevan tahon tulee hakea Blue Flag -merkkiä. Suomessa käyntisatamista vastaa pääsääntöisesti kunnat, mutta vastuutahona voi olla myös yksityinen hotelli, kansallispuisto tai yksityinen satamatoimija. Käyntisatama voi olla oikeutettu Blue Flag -merkkiin, jos sen alue on kaavoitettu käyntisatamaksi ja alueella on tarvittavat tilat ja palvelut Blue Flag -kriteereiden täyttymiseksi.

FEE International ja kansallinen ohjelmajohtaja Going Green Oy pidättävät itsellään oikeuden evätä tai mitätöidä Blue Flag -merkki käyntisatamalta, joka rikkoo kansallisia ympäristömääräyksiä ja/tai laiminlyö kriteereitä tai toimii muuten Blue Flag -ohjelman tavoitteiden kanssa ristiriidassa. Going Green Oy:n ja FEE Internationalin edustajat voivat tehdä ennalta ilmoitettuja ja/tai ennalta ilmoittamattomia tarkastuskäyntejä Blue Flag -merkin omaaviin käyntisatamiin.

BLUE FLAG -KÄYNTISATAMAN MÄÄRITELMÄ

Blue Flag -käyntisatama on rannikolla tai sisävesillä sijaitseva käyntisatama, jossa on poijuja tai laitureita huviveneille. Mikäli Blue Flag -käyntisatama sijaitsee selvästi erillään muusta satamatoiminnasta, se voi olla osa muitakin toimintoja omaavia isompia satamia. Käyntisatamassa on oltava Blue Flag -merkin edellyttämät valmiudet kriteereiden täyttämiseksi. Lisäksi käyntisataman on nimettävä henkilö, joka vastaa kaikista Blue Flag -ohjelmaan liittyvistä asioista. Käyntisatamaan tulee olla pääsy FEE:n ennaltilmoittamattomia tarkastuksia varten.

Blue Flag -käyntisatamakriteeristö jakaantuu kuuteen lukuun:

<i>YMPÄRISTÖKASVATUS- JA TIEDOTUS</i>	3
<i>YMPÄRISTÖHALLINTO</i>	9
<i>TURVALLISUUS JA PALVELUT</i>	19
<i>VEDEN LAATU</i>	23
<i>YRITYSVASTUU</i>	23
<i>PAIKALLISYHTEISÖN OSALLISTAMINEN</i>	24

YMPÄRISTÖKASVATUS- JA TIEDOTUS

1. Satamassa asioivien nähtävillä on tietoa paikallisista ekosysteemeistä ja ympäristöelementeistä.

Tämän kriteerin tarkoituksena on varmistaa, että käyntisatamassa asioivat ovat tietoisia satamaa ympäröivästä ekosysteemistä ja lähiympäristön herkkyydestä. Lisäksi kriteerin tarkoituksena on kannustaa satamassa asioivia oppimaan lisää ympäristöstä ja toimimaan vastuullisesti alueella liikkeussaan.

Satamassa tulee olla tietoa rantavyöhykkeen ekosysteemistä ja lähellä sijaitsevista herkistä luonto- ja vesialueista, kuten kansallispuistoista ja luonnonsuojelualueista. Lähialueeksi katsotaan muutaman kilometrin kävelyetäisyydellä käyntisatamasta sijaitsevat maa-alueet, sekä helposti veneellä saavutettavissa olevat, tyypillisen päivamatkan päässä sijaitsevat maa- ja vesialueet. Mikäli luonnonsuojelualueella tai muuten herkällä alueella on luvallista vierailla, tulee tiedoista käydä ilmi alueen järjestyssäännöt. Mikäli liikkumista alueella tulee välttää, tulee myös siitä kertoa.

Luontoympäristössä sijaitsevien käyntisatamien tulee kiinnittää erityistä huomiota tähän kriteeriin. Mikäli lähistöllä ei ole luonnonsuojelualueita tai muuten herkkiä luontoalueita, on satamassa annettava yleistä tietoa ympäröivästä ekosysteemistä.

Sataman sijainnista riippuen voi olla tarpeen jakaa myös muuta ympäristöön liittyvää tietoa. Näin osoitetaan sataman sitoutumista ympäristöasioihin.

Mikäli Blue Flag -käyntisatamassa tai sen lähellä on erityisen herkkiä luontokohteita, sataman ylläpitäjän tulee pyytää aluetta hallinnoivalta viranomaiselta alueen käyttöön ja hoitoon liittyviä ohjeita. Tällöin hakemuksen yhteydessä hakijan on vahvistettava olleensa yhteydessä asianomaiseen

viranomaiseen ja että viranomaisen ohjeiden mukainen hoitosuunnitelma otetaan käyttöön toiminnassa.

Poikkeustapauksissa erityisen herkkää luontoaluetta ei tarvitse mainita, mikäli viranomainen arvioi mainitsemisen voivan lisätä alueella kävijöiden määrää ja vaarantaa siten alueen elämistää ja kasvillisuutta ja/tai luontotyyppiä.

2. Satamassa on esillä järjestyssäännöt, jotka perustuvat satamien ja niiden lähialueita koskevaan lainsäädäntöön ja määräyksiin.

Järjestyssääntöjen on katettava seuraavat aiheet:

- Vaarallisen jätteen ja öljyä sisältävän jätteen vastaanotto
- Jäteastioiden, roska-astioiden ja jätelajittelupisteiden käyttö
- Herkkien ja suojeltujen luontoalueiden kunnioittaminen
- Välttäminen luonnonsuojelualueita, joilla liikkuminen on kielletty
- Veneiden korjaus- ja pesutilojen ohjeenmukainen käyttö
- Kielto tyhjentää roska-astioita, wc-säiliöjätteitä tms. satamaan, veteen tai ranta-alueelle
- WC-säiliöiden tyhjentäminen

Järjestyssäännöt tulee pitää esillä käyntisataman ilmoitustaululla. Lisäksi ne voidaan mahdollisuuksien mukaan jakaa veneenomistajille esimerkiksi esitteinä, ja ne voivat olla nähtävillä käyntisataman verkkosivuilla.

3. Satamassa on esillä tietoa Blue Flag -ohjelmasta ja sen kriteereistä.

Sataman ilmoitustaululla tulee olla tietoa Blue Flag -ohjelmasta. Virallista Blue Flag -logoa tulee käyttää FEE:n brändiohjeistuksen mukaisesti. Ainakin kriteeristön neljän luvun pääpiirteiden tulee käydä ilmi, mutta on suositeltavaa, että koko kriteeristö on vieraiden saatavilla. Esillä tulee olla myös Blue Flagin kansainvälisen tahon, paikallisen ohjelmajohtajan ja käyntisatamasta vastaavan tahon yhteystiedot. Vierailijoita tulee kannustaa ottamaan yhteyttä näihin tahoihin, mikäli he havaitsevat Blue Flag -käyntisataman laiminlyövä kriteereiden noudattamista.

Ilmoitustaululla esitettävistä tiedoista tulee käydä ilmi myös Blue Flag -kauden kesto ja perusteet, joilla käyntisatama voi saada Blue Flag -merkin.

Blue Flagin alaiset käyntisatamat voivat esitellä Green Key -ohjelmaa toisena FEE:n hallinnoimana vastuullisuusohjelmana esimerkiksi seuraavanlaisella viestillä: "Blue Flagin ohella ympäristökasvatusjärjestö FEE International hallinnoi myös matkailuyrityksille suunnattua Green Key –sertifikaattia. Lisätietoja osoitteesta: www.greenkey.fi ja www.greenkey.global."

Seuraavaa Blue Flag -ohjelman esittelyä voidaan hyödyntää Blue Flagista viestimiseen:

Blue Flag -ohjelma:

Tämä käyntisatama on saanut Blue Flag -merkin. Blue Flag on ympäristömerkki, joka voidaan myöntää käyntisatamille tai uimarannoille, jotka sitoutuvat hyvään ympäristöhoitoon ja tarjoavat vierailijoilleen tietoa ympäristöasioista. Jotta käyntisatama voi saada Blue Flag -merkin, tulee sen täyttää kriteereitä koskien ympäristötiedotusta- ja kasvatusta, ympäristönsuojelua- ja hallintaa, turvallisuutta, palveluita, veden laatua sekä yritysvastuuta.

Blue Flagin myöntää riippumaton ympäristökasvatusjärjestö FEE (Foundation for Environmental Education). FEE:tä edustavat kansalliset ohjelmajohtajat jokaisessa osallistujamaassa ympäri maailman. Blue Flagin ohella FEE International hallinnoi myös matkailuyrityksille suunnattua Green Key –sertifikaattia. Suomessa Blue Flagia hallinnoi Going Green Oy. Lisätietoja osoitteesta: www.greenkey.fi ja www.greenkey.global.

Käyntisatamia koskevat kriteerit on jaettu kuuteen toiminnan osa-alueeseen:

- 1) Ympäristökasvatus- ja tiedotus
- 2) Ympäristöhallinto
- 3) Turvallisuus ja palvelut
- 4) Veden laatu
- 5) Yritysvastuu
- 6) Sosiaalinen vastuu ja paikallisyhteisön osallistaminen

Blue Flag -merkki myönnetään yhdeksi kaudeksi kerrallaan, ja se on voimassa ainoastaan kun kriteerit täyttyvät. Mikäli kriteerit eivät enää täyty, on Blue Flag –merkki peruutettava.

Going Green Oy tai sen valtuuttama taho tekee Blue Flag -kohteisiin tarkastuskäyntejä kauden aikana.

Voit auttaa ohjelmaa toimimalla ympäristön suojelemiseksi:

- Noudata sataman järjestyssääntöjä.
- Käytä ympäristöystävällisiä maaleja, pesuaineita, kemikaaleja jne.
- Ilmoita roskaantumisesta tai muusta ympäristömääräysten rikkomisesta viranomaisille.
- Käytä vettä, sähköä ja polttoaineita säästeliäästi.
- Kannusta muita vesillä liikkuja huolehtimaan ympäristöstä.

4. Satama tarjoaa vierailleen ja henkilökunnalleen ympäristökasvatustoimintaa vähintään kolmesti kauden aikana.

Ympäristökasvatustoiminnalla edistetään Blue Flag -ohjelman tavoitteita seuraavasti:

- Lisätään vesialuetta virkistykseen käyttävien ja alueella asuvien tietoisuutta paikallisesta ympäristöstä ja siitä huolehtimisesta.
- Koulutetaan henkilöstöä, tavarantoimittajia ja alueen matkailupalvelujen tarjoajia ympäristöasioissa ja kannustetaan parhaisiin käytäntöihin.
- Kannustetaan paikallisia sidosryhmiä osallistumaan paikallisen ekosysteemin hallintaan.

- Edistetään alueen kestävä matkailu- ja virkistyskäyttöä.
- Edistetään ideoiden ja käytäntöjen jakamista Blue Flag -ohjelman ja muiden FEE:n hallinnoimien ohjelmien (esim. YRE, LEAF, Eco-Schools ja Green Key) välillä.

Hakemukseen tulee sisällyttää tiedot edellisellä Blue Flag -kaudella toteutetusta ympäristökasvatustoiminnasta sekä tulevalle kaudelle suunnitellusta toiminnasta.

Käyntisataman tulee toteuttaa ympäristökasvatustoimintaa vähintään kolmesti Blue Flag -kauden aikana. Toiminnassa on keskityttävä joko ympäristöön, ympäristönsuojeluun, Blue Flag – ympäristöaiheisiin tai kestäväan kehitykseen.

Toiminnan tulee olla vaikuttavaa ja relevanttia. Suosittelemme, että aiempina kausina toteutettua toimintaa arvioidaan ja toimintaa pyritään jatkuvasti kehittämään.

Toiminnan tulee olla pääsääntöisesti osallistujille maksutonta. Pieni osallistumismaksu voidaan kuitenkin periä kattamaan toiminnan kustannukset, mutta toiminnan tulee olla voittoa tavoittelematonta.

Mikäli Blue Flag -käyntisataman lähellä on luonnonsuojelualueita tai muuten herkkiä alueita, on erittäin suositeltavaa, että 1–2 toimintaa liittyy niihin.

Toiminnan tyypit

Käyntisataman tulee järjestää erityyppistä toimintaa. Toiminta voidaan jakaa viiteen kategoriaan:

Passiivisen osallistumisen toiminta: Muun muassa näyttelyt, elokuvat, esitykset, konferenssit, keskustelutilaisuudet, esitelmät jne.

Aktiivisen osallistumisen toiminta: Muun muassa opastetut kierrokset, oppimispelit, näytelmät, siivouspäivät, valokuvaus- tai piirustuskilpailut, luontoympäristön kunnostustoimet, kierrätys Hankkeet, kestävän teknologian hankkeet, rannikkoekosysteemien seurantaohjelmat jne.

Koulutusohjelmat: Koulutukset veneilijöille, henkilökunnalle, hengenpelastajille, siivoojille, lainvalvontaviranomaisille yms. Kansallisten koulutusohjelmien hyödyntäminen näihin koulutuksiin.

Kustannus ja media: Esitteiden, tarrojen, kylttien, postikorttien, uutiskirjeiden, kirjojen, T-paitojen, kassien, julisteiden, radiolähetysten, yms. tuottaminen.

Blue Flag -ympäristötietopiste: Suosittelemme, että Blue Flag -käyntisatamassa on yleisölle avoin ympäristötietopiste, jossa jaetaan tietoa Blue Flag -merkistä ja ympäristöasioista. Tällaisen pisteen on tarjottava sekä aktiviteetteja että näyttelyitä ja annettava ympäristötietoa, jotta sitä voidaan pitää ympäristötietopisteenä. Tietoa pisteen sijainnista ja toiminnasta on annettava käyntisatamassa tai lähialueiden matkailuneuvonnassa.

Kohderyhmät

Toiminnan tulee soveltua erilaisille kohderyhmille kuten vierailijoille, veneilijöille, käyntisataman työntekijöille, paikallisille, muille matkailualan työntekijöille, kalastajille yms.

Toiminnan luonteen, sen volyymin ja kohderyhmien on vastattava olosuhteita. Esimerkiksi merkittävässä matkailukohteessa yleisön saatavilla tulisi olla toimintaa useammin kuin kerran vuodessa.

Yhteys muihin ympäristöohjelmiin

Suosittelemme, että käyntisatama tekee toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa yhteistyötä esimerkiksi muiden kansalaisjärjestöjen, paikallisten Blue Flag -rantojen tai muihin FEE:n ohjelmiin osallistujien, asiantuntijoiden ja yliopistojen kanssa.

Tietoa toiminnasta

Tieto yleisölle tarkoitetusta toiminnasta on asetettava näkyville käyntisatamaan sekä mieluiten myös paikallisiin medioihin ja matkailuneuvontaan. Julkaistuihin tietoihin tulee sisältyä toiminnan kuvaus, milloin ja missä sitä aiotaan toteuttaa, kenelle se on tarkoitettu jne.

Toiminta, joka ei täytä kriteeriä

Toiminnan, jonka ei katsota täyttävän tätä kriteeriä:

- On toimintaa, joka täyttää muita Blue Flag -kriteereitä, kuten sataman yleinen siistiminen, jätehuolto, kierrätys jne.
- On matkailumarkkinointiin liittyvää toimintaa, jossa ei ole kestävän kehityksen näkökulmaa.
- On Blue Flag -merkinhaltijan muutoin toteuttamaa toimintaa osana terveyden, turvallisuuden tai matkailun tavanomaista hallinnointia.

Esimerkkejä

Esimerkkejä hyvästä koulutustoiminnasta löytyy Blue Flagin kansainväliseltä verkkosivustolta www.blueflag.global.

5. Veneen omistajille tarjotaan Blue Flag -lippua.

Blue Flag -käyntisataman tulee tarjota yksityisille veneenomistajille tarkoitettua Blue Flag -lippua joko ilmaiseksi tai kohtuullista maksua vastaan. Lippu on mahdollista saada osoituksena sitoutumisesta ympäristösääntöjen noudattamiseen. Sekä kotimaalaiset että ulkomaalaiset veneenomistajat voivat hakea Blue Flag -lippua, mikäli heidän venettään ei käytetä kaupalliseen toimintaan.

Suomessa veneenomistajan tulee sitoutua ainakin seuraaviin tekoihin:

- En heitä roskia mereen tai rannikolle.
- En päästä jätevetä mereen, rannikkovesiin tai herkille alueille.
- Huolehdin siitä, että aluksella syntyvä wc-jäte kerätään säiliöön.
- En päästä myrkyllisiä jätteitä (öljyä, maalia, käytettyjä paristoja, puhdistusaineita jne.) veteen. Hävittän nämä jätteet turvallisesti käyntisatamassa oleviin asianmukasiin säiliöihin.
- Edistän jätteen lajittelua ja kierrätystä ja käytän kierrätyspisteitä (lasi, paperi jne.).

- Käytän mahdollisimman ympäristöystävällisiä tuotteita (maaleja, kiinnittymisenestoaineita, maalinpoistoaineita, pesuaineita, kemikaaleja jne.) veneen kunnostuksessa.
- Ilmoitan välittömästi viranomaisille havaitsemistani saasteista tai muista ympäristömääräysten rikkomuksista.
- En kalasta laittomasti, ja noudatan kalastuskieltoja- ja sääntöjä.
- Suojelen meren eläimiä ja kasveja, mukaan lukien pesiviä lintuja, hylkeitä ja muita merinisäkkäitä.
- Kunnioitan herkkiä ja suojeltuja luontoalueita.
- Vältän ankkuroitumista herkille ja suojelluille alueille.
- Vältän häiritsemästä kalastusta tai pyydyksiä.
- Kunnioitan muita ihmisiä ja ympäristöä.
- En osta tai käytä suojelluista tai uhanalaisista lajeista tai vedenalaisista arkeologisista löydöksistä valmistettuja esineitä.
- Kannustan muita veneilijöitä huolehtimaan ympäristöstä.
- Allekirjoittamalla nämä säännöt vakuutan, että käytän Blue Flag -lippua vain yksityiskäytössä olevassa veneessäni, enkä mihinkään kaupalliseen tarkoitukseen.

Sitoumuksessa on oltava veneen omistajan nimi, allekirjoitus ja osoitetiedot, sekä kansallisen ohjelmatoimisto Going Green Oy:n yhteystiedot.

Veneen omistaja voi luovuttaa allekirjoittamansa sitoumuksen satamalle tai lähettää sen suoraan kansalliselle ohjelmatoimistolle. Mikäli veneenomistaja luovuttaa allekirjoitetun sitoumuksensa satamalle, hän saa saman tien Blue Flag –lipun, ja satama lähettää tiedon siitä eteenpäin kansalliselle ohjelmatoimistolle.

Vaihtoehtoisesti veneen omistaja voi lähettää allekirjoitetun sitoumuksensa kansalliselle ohjelmatoimistolle, joka toimittaa hänelle lipun postitse.

Sitoumuksen saatuaan kansallinen ohjelmatoimisto kirjaa veneen omistajan nimen ja osoitetiedot Blue Flag –rekisteriin.

Käyntisataman tulee pitää esillä tietoa veneenomistajien Blue Flag –lipusta satamatoimistossa, kerhotalossa, satamamyymälässä tai muussa vastaavassa paikassa.

6. Henkilöstölle järjestetään vuosittain kaksi kokousta, joissa käsitellään Blue Flagiin liittyviä asioita.

VAPAAEHTOINEN PISTEKRITEERI

Kokoukset järjestetään mieluiten ennen Blue Flag -kauden alkua ja kauden päätyttyä, mutta niissä käyntisatamissa, joissa on toimintaa vuoden ympäri, voidaan kokoukset pitää kuuden kuukauden välein. Kokousten toteutuminen voidaan osoittaa toimintakertomuksilla tai kokousten pöytäkirjoilla.

7. Jokainen henkilökunnan jäsen on perehtynyt Blue Flag -ohjelmaan ja osaa tarvittaessa kertoa siitä satamavieraille.

VAPAAEHTOINEN PISTEKRITEERI

Sataman johdolla on käytäntö, jonka mukaisesti uusi henkilöstö perehdytetään Blue Flag -ohjelmaan ja siihen, mitä Blue Flag -kriteerit merkitsevät heidän työssään. Myös sesonkityöntekijöille tulee tiedottaa Blue Flag -merkistä.

YMPÄRISTÖHALLINTO

8. Satamalla on toimikunta, joka vastaa ympäristön hoidosta ja sataman säännöllisistä tarkastuskäynneistä.

VAPAAEHTOINEN PISTEKRITEERI

Sataman toimikunta koostuu kaikista paikallisella tasolla asiaankuuluvista sidosryhmistä. Näitä voivat olla paikallisviranomaiset, purjehdusseurat, suojeltujen vesialueiden edustajat, koulujen edustajat, paikalliset ympäristöjärjestöt jne.

Sataman toimikunta laatii yhteistyössä satamapäällikön kanssa ympäristöhoitosuunnitelman ja tekee säännöllisiä tarkastuskäyntejä. Lisäksi toimikunnan tehtävänä on yhdessä satamapäällikön kanssa varmistaa muiden tämän luvun kriteereiden täytyminen.

9. Satamalle on laadittu ympäristöpolitiikka ja ympäristöhoitosuunnitelma. Ympäristöpolitiikka sisältää vesihuoltoon, jätteeseen ja energiankulutukseen, terveys- ja turvallisuuskysymyksiin sekä ympäristöystävällisten tuotteiden käyttöön liittyvät periaatteet, ja ympäristöhoitosuunnitelma siihen liittyvät toimenpiteet.

Tämä kriteeri kannustaa käyntisatamaa tarkkailemaan sataman ympäristökuormitusta, suunnittelemaan ja parantamaan sataman ympäristöolosuhteita sekä dokumentoimaan nämä parannukset. Kriteerillä pyritään kannustamaan satamaa saamaan yleiskuva ympäristötilanteesta ja keskittymään tarvittaviin toimiin. Ympäristöolosuhteiden hyvällä suunnittelulla ja niiden parantamisella voi olla myönteinen vaikutus myös käyntisataman talouteen.

Ks. liitteessä A kaksi esimerkkiä tämän kriteerin noudattamiseen.

10. Lähistön herkistä luontoalueista huolehditaan.

Satamatoiminnan sijaitessa suojelluilla rannikko- ja/tai vesialueilla tai niiden läheisyydessä on tarpeen konsultoida näistä alueista vastaavaa tahoa varmistaakseen, että tavoitteet ovat yhteensopivia ja tukevat ekosysteemien suojelua ja biologista monimuotoisuutta. Jos alueet edellyttävät erityisiä hoitotoimenpiteitä, hakijan on hakemuksessa vahvistettava, että se on konsultoinut asianmukaisia tahoja aiheeseen liittyen, ja että hoitosuunnitelma pannaan täytäntöön.

11. Vaarallisten jätteiden varastointia varten on riittävät ja asianmukaisesti merkityt erilliset säiliöt. Jätteiden käsittelystä vastaa luvanvarainen toimija, ja jätteen hävitys tapahtuu luvanvaraisessa laitoksessa.

Vaarallisten jätteiden vastaanottopisteessä on oltava erilliset, asianmukaisesti merkityt säiliöt kaikkien vastaanotettavien vaarallisten jätteiden (esim. maalit, liuottimet, veneen hiontapöly, kiinnittymisenestoaineet, paristot, jäteöljy, hätäraketit jne.) keräämiseksi. Vähintään kolmea (3) erityyppistä vaarallista jätettä tulee vastaanottaa.

Vaarallisten jätteiden keräysastioiden tulee olla tarkoituksenmukaisia ja ympäristöön sopivia. Käyntisatamaan sijoitettavien vaarallisten jätteiden keräyssäiliöiden määrä riippuu käyntisataman käyttäjien määrästä, säiliöiden koosta ja niiden tyhjennysväleistä.

Vaarallisten jätteiden vastaanottopisteen tulee olla siisti ja ympäristön kannalta turvallinen. Keräyssäiliöiden tulee olla asianmukaiset, ja ne tulee sijoittaa betoni-, metalli- tai muulle läpäisemättömälle alustalle. Jätteen vuodot, tuleen syttyminen ja räjähtäminen on estettävä. Säilytystilat on erotettava muista tiloista, eikä niistä saa aiheutua vaaraa. Mikäli mahdollista, säilytystilat tulee sijoittaa kauas vesistöistä. Vuodon tai muun vahingon sattuessa ympäristö on välittömästi puhdistettava ja pyrittävä kunnostamaan ennalleen. Öljyn vastaanottoon tulisi mieluiten käyttää liikuteltavia öljysäiliöitä.

Luvanvaraisilla loppusijoituslaitoksilla tarkoitetaan viranomaisten ympäristövaatimusten perusteella hyväksymiä jätteenkäsittelylaitoksia. Jätteen oikean keräyksen, lajittelun, varastoinnin ja loppukäsittelyn varmistamiseksi sataman on noudatettava kansallisia ja kansainvälisiä jätehuoltosuunnitelmia- ja ohjeita (EU-direktiivi 2000/59/EY). Blue Flag -käyntisataman tulee varmistaa, että luvanvarainen toimija kuljettaa vaaralliset jätteet luvanvaraiseen laitokseen ja hävittää ne asianmukaisesti.

Pienet (alle 150 laituripaikkaa), ja/tai syrjäiset Blue Flag -käyntisatamat voivat toteuttaa vaarallisten jätteiden vastaanoton yhteistyössä lähistöllä sijaitsevan toisen käyntisataman kanssa siinä tapauksessa, että naapurisatamalla on riittävät valmiudet vaarallisten jätteiden turvalliseen käsittelyyn. Blue Flag -käyntisataman on ilmoitettava järjestelystä asiakkailleen selkeästi.

Jätehuoltoa koskevasta yhteistyöstä tulee laatia kirjallinen sopimus. On Blue Flag -käyntisataman vastuulla varmistaa, että heidän asiakkailtaan kerätyistä jätteistä huolehditaan asianmukaisesti.

12. Satamassa on riittävä määrä roska-astioita, joita huolletaan säännöllisesti. Jätteiden jatkokäsittelystä vastaa luvanvarainen toimija, ja se toteutetaan luvanvaraisessa laitoksessa.

Satama-alueen ja sen tilojen tulee olla siistejä. Roska-astiat tulee tyhjentää säännöllisesti.

Roska-astioiden tulee olla tarkoituksenmukaisia ja käyttäjäystävällisiä. Niiden valinnassa tulee huomioida myös esteettiset seikat. Mikäli mahdollista, on suositeltavaa, että roska-astiat on valmistettu ympäristöystävällisistä materiaaleista. Roska-astioita on oltava riittävästi sataman käyttäjämäärä sekä astioiden kapasiteetti ja tyhjennysväli huomioiden.

Luvanvaraisella laitoksella tarkoitetaan viranomaisten ympäristövaatimusten perusteella hyväksymiä jätteenkäsittelylaitoksia. Blue Flag -merkin saaneen käyntisataman tulee varmistaa, että sen jätteistä huolehditaan asianmukaisesti, ja että niiden kuljetuksesta jätehuoltolaitokseen vastaa luvanvarainen toimija.

Vaarallisten jätteiden asianmukaisen keräämisen, lajittelun, varastoinnin ja loppukäsittelyn varmistamiseksi sataman on noudatettava kansallisia ja kansainvälisiä jätehuoltosuunnitelmia- ja säädöksiä EU:n direktiivin 2000/59/EY mukaisesti.

Käyntisataman on huolehdittava alueen puhtaana pidosta niin usein kuin on tarpeen (esim. päivittäin). Mikäli satamaan kulkeutuu roskia tai saasteita sataman ulkopuolelta, niistä tulee välittömästi päästä eroon pelastussuunnitelman mukaisesti (kriteeri 18). Erittäin vakavissa saastumistapauksissa voi olla tarpeen laskea alas Blue Flag –lippu väliaikaisesti ja kertoa laskemisen syyt.

On tärkeää, että sataman järjestyssäännöissä (kriteeri nro 2) kielletään ympäristön roskaaminen ja wc-säiliöiden tyhjentäminen ympäristöön.

13. Satama vastaanottaa kierrätyskelpoista jätettä.

Sataman tulee pyrkiä minimoimaan sekajätteen määrää. Jätteet on lajiteltava mahdollisimman tarkasti eri jakeisiin ja ne on kierrätettävä.

Erikseen kerättäviä jättejakeita voivat olla lasi, metalli, paperi, kartonki, muovipakkaukset, biojäte jne., mutta sataman tulee vastaanottaa vähintään kolmea kierrätettävää jättejakeita. Kierrättämisen helpottamiseksi jätteastiat tulee merkitä selvästi, tarvittaessa eri kielillä.

Lajitteluohjeiden tulee olla nähtävillä jätelajittelupisteessä tai muulla näkyvällä paikalla.

Blue Flag -merkinhaltijan velvollisuutena on varmistaa, että sen keräämät jätteet kierrätetään asianmukaisesti, ja että niiden kuljetuksesta kierrätyslaitokseen huolehtii luvanvarainen toimija.

14. Satamassa on pilssiveden pumppauslaitteisto.

VAPAAEHTOINEN PISTEKRITEERI

Käytössä olevan pilssiveden pumppauslaitteiston tulee pystyä erottelemaan öljyinen pilssivesi tai vesi öljyä sisältävistä nesteistä. Pumppauslaitteiston tulee sijaita käyntisatamassa tai sen läheisyydessä. Laitteiston on oltava helposti kaikkien mahdollisten käyttäjien saatavilla.

Jos kyseessä on pieni ja/tai syrjäinen käyntisatama (alle 150 laituripaikkaa), voidaan käyttää lähistöllä sijaitsevan käyntisataman kanssa yhteistä pumppauslaitteistoa. Laitteiston jakamisesta tulee kertoa selkeästi kaikille käyntisataman asiakkaille, ja näiden kahden sataman välillä tulee olla järjestelystä kirjallinen sopimus. On Blue Flag -käyntisataman vastuulla varmistaa, että laitteistoa huolletaan ja käytetään asianmukaisesti.

15. Satama vastaanottaa käymäläjätettä.

Käymäläjätteen vastaanottopisteenä voi toimia imutyhjennysasema, liikkuva pumppaamo tai keräysauto. Laitteiston on oltava helposti veneilijöiden käytettävissä milloin tahansa sataman avoinnaoloaikana, mieluiten käyntisatamassa tai sen välittömässä läheisyydessä.

Käymäläjätteen pumppauslaitteiston tulee soveltua alueen tavallisimpiin keräyskäytäntöihin ja veneiden varusteluun.

Imutyhjennysaseman tulee sijaita keskeisellä paikalla käyntisatamassa, jotta sinne on helppo päästä kaikenlaisilla aluksilla (myös niillä, jotka tarvitsevat enemmän tilaa ja syvyyttä).

Käymäläjätesäiliöiden on oltava kansallisen lainsäädännön mukaisia.

Jos kyseessä on pieni ja/tai syrjäinen käyntisatama (alle 150 laituripaikkaa), käymäläjätteen vastaanotto voidaan toteuttaa yhteistyössä lähellä sijaitsevan käyntisataman kanssa. Pieni ja/tai syrjäinen käyntisatama voi myös hyödyntää ulkopuolisen jätehuoltoyhtiön palveluita käymäläjätekeräyksen hoitamiseksi. Molemmissa tapauksissa asiaa koskevien tietojen on oltava selkeästi esillä kaikille käyntisataman asiakkaille. Kahden käyntisataman tai Blue Flag -käyntisataman ja käymäläjätekeräyksen järjestävän toimijan välillä tulee olla kirjallinen sopimus. On Blue Flag -käyntisataman vastuulla varmistaa, että käymäläjätteen vastaanottolaitteistoa hallinnoidaan asianmukaisesti.

16. Kaikki sataman rakennukset ja laitteet ovat asianmukaisesti huollettuja ja kansallisen lainsäädännön mukaisia. Käyntisatama soveltuu sitä ympäröivään luontoon ja rakennettuun ympäristöön.

Käyntisataman, mukaan lukien kaikkien sen rakennusten ja laitteiden, on oltava siistejä, turvallisia, hyvässä kunnossa, asianmukaisesti huollettuja ja kansallisen ja kansainvälisen lainsäädännön mukaisia. Käyntisatamalla tulee olla kaikki tarvittavat luvat toiminnan ylläpitämiseen. Käyntisataman

rakennuksista tai tiloista ei saa päästä maahan, veteen tai ympäristöön pilaantumista aiheuttavia aineita.

Kriteeri koskee myös sataman kauppoja, ravintoloita, nostureita, leikkikenttiä jne.

Rakennettaessa uutta, yli 500 venepaikan käyntisatamaa tai olemassa olevan käyntisataman laajentueessa yli 250 laituripaikalla, tulee toteuttaa ympäristövaikutusten arviointi.

On erittäin suositeltavaa, että käyntisataman rakennuksissa käytetään ekotehokkaita laitteistoja ja itse rakentamisessa ympäristöystävällisiä materiaaleja aina kun mahdollista. Viheralueita tulee ylläpitää ympäristöystävällisesti (ilman torjunta-aineita jne.).

Käyntisataman tulee olla hyvin integroitu ympäristöön. Rakennetussa ympäristössä tulee huomioida suunnittelusäädökset sekä ympäristö- ja esteettiset vaatimukset. Tarkoituksena ei kuitenkaan ole, että kaikki Blue Flag -käyntisatamat olisivat identtisiä, vaan satamia kannustetaan säilyttämään yksilölliset ominaisuutensa.

Blue Flag -lippua ei saa pitää salossa merkittävien laajennustöiden ja/tai remontoinnin aikana.

17. Satamassa on riittävät, siistit ja selkeästi merkityt saniteetti- ja pesutilat ja saatavilla on puhdasta juomavettä. Jätevedenkeräys toteutetaan hallitusti, ja jätevesi käsitellään luvanvaraisessa jätevedenpuhdistamossa.

Saniteettitilojen tulee olla hyväkuntoisia, siistejä ja hyvin hoidettuja. Myös itse huoltorakennusten on oltava hyvässä kunnossa ja kansallisen rakennuslainsäädännön mukaisia (ks. myös kriteeri 12).

Saniteettitiloissa tulee olla wc:t, pesualtaat ja suihkut. Saatavilla on oltava puhdasta juomavettä. Muita saatavilla olevia palveluja voivat olla esim. pesukoneet.

Satamassa käytettävissä olevien saniteettitilojen määrän tulee olla riittävä sesonkiaikaiseen satamakävijöiden lukumäärään nähden (yleensä vähintään yksi wc, pisuaari, suihku ja käsienvesiuallas 25 laituripaikkaa kohti). Veneilijöitä tulee ohjeistaa käyttämään yleisiä saniteettitiloja veneiden omien tilojen sijaan.

Saniteettitilojen tulee olla helposti saavutettavissa, eivätkä ne saa sijaita liian kaukana sataman mistään kohdasta (yleensä alle 200 metrin päässä mistä tahansa veneestä missä tahansa laiturissa). Saniteettitilojen tulee olla helposti löydettävissä esimerkiksi opasteiden avulla.

Saniteettitilojen tulee olla liitettyinä luvanvaraiseen jätevedenkäsittelyjärjestelmään, joka on EU:n yhdyskuntajätevesidirektiivin mukainen. Jos käyntisatama on hyvin pieni ja/tai hyvin syrjäinen, kansallinen Blue Flag -tuomaristo voi erityistapauksissa sallia jonkun muun turvallisen tavan hävittää sataman jätevedet.

18. Jos käyntisatamassa on veneen korjaus- ja pesupaikka, viemäriin, maaperään, vesistöön tai ympäristöön ei saa päästää niistä lähtöisin olevia haitallisia aineita/saasteita.

Käyntisataman, jossa on veneen korjaus- ja pesutilat, on täytettävä kaikki kansallisen ja kansainvälisen lainsäädännön mukaiset standardit ja määräykset.

Veneen korjaus ja pesu on suoritettava satamassa erikseen määrättyllä alueella.

Veneen korjaus- ja pesupaikalla tulee olla keräyssuodattimia tai vastaavia järjestelmiä, joilla estetään vaarallisten aineiden pääsy viemärijärjestelmään tai käyntisataman maaperään / vesistöön.

Keräyssuodattimet on puhdistettava säännöllisesti, ja niiden keräämä jäte on käsiteltävä vaarallisena jätteenä.

Suuremmat korjaustoimet (esim. pölyä aiheuttava hionta, kiillotus tai hiekkapuhallus) on suoritettava katetussa tilassa tai sisätiloissa valvotuissa olosuhteissa. Tästä aiheutuvaa jätettä on käsiteltävä vaarallisena jätteenä.

Veneen korjaamisesta ja pesusta aiheutuvaa kovaa melua tulee pyrkiä välttämään.

19. Satama edistää kestävien liikennemuotojen käyttöä.

VAPAAEHTOINEN PISTEKRITEERI

Sataman kannustaa kestävien liikennemuotojen käyttöön.

Jos lähimpään taajamaan on yli kaksi kilometriä, käyntisataman ja taajaman välillä tulisi olla julkinen liikenneyhteys.

Kestävää liikkumista voidaan edistää myös jalankulkureiteillä tai tarjoamalla polkupyöriä vuokralle.

Koska tämä kriteeri tukee kestävän kehityksen tavoitteita, käyntisatamaa kannustetaan tekemään yhteistyötä paikallisviranomaisten kanssa kriteerin noudattamiseksi.

20. Pysäköinti ja/tai autoilu on käyntisatamassa sallittua vain niille osoitetuilla alueilla.

Käyntisataman alueella tulee pyrkiä välttämään autoilua ja pysäköintiä, ja yksityisautoilu tulee mahdollisuuksien mukaan korvata kestävillä liikennemuodoilla (julkinen liikenne, polkupyörät jne.) – ks. kriteeri 19.

Jos käyntisatamassa autoilua ja pysäköintiä ei voida välttää, tulee näiden tapahtua vain siihen tarkoitukseen osoitetuilla alueilla. Näiden alueiden suunnittelussa on erittäin tärkeää ottaa huomioon jalankulkijoiden turvallisuus ja vapaa liikkuminen.

21. Saniteettitilojen ja suihkujen vedenkulutusta seurataan.

VAPAAEHTOINEN PISTEKRITEERI

Käyntisataman hanoissa, suihkuissa ja wc-istuimissa on vettä säästäviä rakenteita / säätöjä.

1. Suihkujen virtaama on enintään 9 litraa minuutissa.
2. Käsienpesuhanojen virtaama on enintään 6 litraa minuutissa.
3. Wc-huuhtelussa käytetty vesimäärä on enintään 6 litraa / huuhtelu.

Poikkeuksia:

Mikäli wc-istuimissa on harmaavesijärjestelmä tai pysäytyspainike, voidaan huuhteluun käyttää enintään 9 litraa yhtä huuhtelua kohti.

Virtaamien pienentämisen lisäksi käyntisataman tulee toteuttaa muita vedensäästötoimenpiteitä. Näitä voivat olla esim. liiketunnistimella toimivat hanat, vedenvirtauksen hätäkatkaisimet, kolikoilla tai pantilla toimivat hanat, harmaaveden kierrätysjärjestelmät jne.

22. Sataman ympäristöpolitiikkaan ja ympäristönhoitosuunnitelmaan sisältyy kulutusdatan kerääminen, terveyteen ja turvallisuuteen liittyvät asiat, ympäristöystävällisten tuotteiden käyttö ja henkilöstön perehdyttäminen ympäristöasioihin.

VAPAAEHTOINEN PISTEKRITEERI

Käyntisataman tulee kirjata ylös vuotuiset veden- ja energian kulutusmäärät ja kerätyn jätteen määrät. **Kaikki sataman työntekijät tulee perehdyttää näihin asioihin.**

Seuraavat tiedot tulee kirjata ylös:

- energian ja veden kulutus
- energian ja veden kustannukset
- energian ja veden kulutus yksikköä kohti
- kerätyn jätteen määrä ja tyyppi

Kerätyt tiedot tulee muuntaa indekseiksi taulukointia hyödyntäen.

Satamassa tulee toteuttaa energiakatselmus 5 vuoden välein, ja suositeltujen toimenpiteiden energiatehokkuutta tulee arvioida säännöllisesti. Toteutettavien toimenpiteiden tulee sisältyä vastuullisuussuunnitelmaan.

23. Käyntisataman tilojen siivoukseen käytetään ainoastaan ympäristöystävällisiä puhdistusaineita.

VAPAAEHTOINEN PISTEKRITEERI

Saniteetti- ja sisätilojen puhdistusaineilla tulee olla kolmannen osapuolen myöntämä ympäristömerkki (esimerkiksi eurooppalainen ympäristömerkki tai pohjoismainen Joutsenmerkki), eivätkä käytetyt puhdistusaineet saa olla Green Key:n mustalla listalla (ks. **liite B**: Green Key:n musta lista). Päivittäissiivouksessa käytetään vain kuitukangastuotteita.

Mikäli sataman siivous on ulkoistettu, tulee nämä ehdot sisällyttää seuraavaan sopimustarkistukseen viimeistään vuoden kuluessa ensihakemuksesta.

Poikkeus:

Tämä kriteeri ei koske sellaisia puhdistusaineita- tai tuotteita, joiden käyttö on pakollista terveys-, hygieni- ja/tai elintarviketurvallisuuteen liittyvien lakien perusteella joko määrättyä aikana tai hätätilanteissa.

24. Käyntisataman saniteettitiloissa on tarjolla vain ympäristöystävällisiä toalettitarvikkeita ja paperia. Saippua ja muut peseytymistuotteet ovat annostelijoissa.

VAPAAEHTOINEN PISTEKRITEERI

Käsi- ja wc-paperin tulee olla valmistettu ei-kloorivalkaistusta paperista, tai niillä on oltava kolmannen osapuolen myöntämä ympäristömerkki.

25. Sataman valaisimet ovat energiatehokkaita. Valon käyttöä sääteleviä valaisimia käytetään aina, kun ne soveltuvat käyttökohteeseen.

VAPAAEHTOINEN PISTEKRITEERI

Kaikki sataman valaistus on energiatehokasta.

Viimeistään vuoden kuluttua sataman tarkastuksesta kaikissa rakennuksissa ja ulkoalueilla tulee käyttää energiatehokasta valaistusta. Jos jokin lamppu ei tuolloin vielä täytä kriteereitä, sataman tulee esittää suunnitelma toteutusaikataulusta.

Energiatehokkaan valaistuksen vähimmäisvaloteho on 40 lumen / watti. PL-, TL-, SL- ja LED-lamput täyttävät tämän kriteerin, mutta halogeenivalaistusta tai perinteisiä hehkulamppuja ei saa käyttää.

Jos sopivaa energiatehokasta valaistusvaihtoehtoa ei ole tarjolla, käyntisatama voi saada vapautuksen tästä kriteeristä. Tätä varten sataman on osoitettava, että energiatehokasta valaistusta ei teknisistä syistä voida toteuttaa, tai että energiatehokkaaseen valaistukseen vaadittavan investoinnin takaisinmaksuaika olisi yli 5 vuotta.

Käyntisataman rakennuksissa ja niiden ympäristössä tulee hyödyntää hämärä- ja liiketunnistimia tarpeettoman valaistuksen välttämiseksi. Valot voidaan kytkeä päälle ja pois esimerkiksi alueella liikkumisen (liiketunnistin) tai valon määrän (valoanturi) perusteella.

26. Kaikki satamassa käytetty en

VAPAAEHTOINEN PISTEKRITEERI

Kaikki satamassa käytettävä energia tuotetaan uusiutuvilla energialähteillä. Tämä sisältää sekä sähkön, kaukolämmön että mahdolliset polttoaineet kuten kaasun ja lämmitysöljyn, joiden tulee olla tuotettu 100% uusiutuvilla energialähteillä. Hakemukseen tulee liittää alkuperätodistus kaikkien käytettyjen energiamuotojen osalta.

27. Satama pyrkii olemaan hiilineutraali.

VAPAAEHTOINEN PISTEKRITEERI

Sataman johto tekee toiminnasta hiilijalanjälkilaskelman ja selvittää, voiko se olla hiilineutraali.

- Hiilineutraaliuden osoittavan todistuksen hankintaa edeltää aina CO₂-päästöjen minimointi kaikin mahdollisin toimin, sekä selvitys mahdollisuudesta tuottaa uusiutuvaa energiaa itse omaan käyttöön.
- Vasta tämän jälkeen satama voi kompensoida loput hiilidioksidipäästöt.

28. Sataman viheralueita ja puutarhoja hoidetaan ympäristöä säästäen.

VAPAAEHTOINEN PISTEKRITEERI

Jos eloperäistä tai luonnonmukaista vastinetta ei ole tarjolla, kemiallisia torjunta-aineita ja lannoitteita voidaan käyttää korkeintaan kerran vuodessa.

Koska Blue Flag -käyntisataman alueella ei pidä käyttää kemiallisia rikkakasvien torjunta-aineita tai lannoitteita, vaihtoehtona voi olla kaasuliekkien tai mekaanisten torjuntakeinojen käyttö. Voimassa olevat metsäpalovaroitukset tulee aina ottaa huomioon.

Kukat ja puutarhat kastellaan varhain aamulla tai myöhään illalla.

Tällä pyritään vähentämään vedenkulutusta erityisesti silloin, kun kasteluun käytetään hanavettä sadeveden sijaan. Kasteleminen aikaisin aamulla tai myöhään illalla vähentää haihtumista ja on kasvien juuristolle hyödyllisintä.

Sadevettä kerätään ja käytetään kukkien ja puutarhojen kasteluun.

Tällä pyritään vähentämään vesijohtoveden kulutusta. Sadeveden kerääminen, varastointi ja käyttö kasteluun rajoittaa puhdistetun makean veden tarvetta.

Uusia viheralueita kylvettäessä istutetaan alueella kasvavia luonnonkasveja tai kotoperäisiä lajeja.

Kotoperäiset kasvit tarvitsevat yleensä vähemmän vettä kuin vierasperäiset kasvit, ja kotoperäisten kasvien suosiminen edistää luonnon monimuotoisuutta.

Uusia viheralueita perustettaessa niille laaditaan hoitosuunnitelma.

Suunnitelmassa on hyvä huomioida seuraavat seikat:

- a. Johdanto (mukaan lukien liiketaloudelliset taustatiedot);
- b. Kattava selvitys päällystetystä pinta-alasta ja satama-alueella ja sen ympäristössä kasvavista puu- ja kasvilajeista sekä nykyisistä maisemaelementeistä;
- c. Kuvaus siitä, miten sataman nykyisiä ja tulevia luonnonalueita hoidetaan (esim. karsimisen, nurmikon niiton, rikkakasvien torjunnan jne. osalta);
- d. Viheralueen hoidon tavoitteet;
- e. Yhteenveto: Suunnitellut toimenpiteet ja niiden kustannukset
- f. Liitteet

29. Sataman rakennuksia, rakenteita ja/tai kalusteita uudistettaessa käytetään ympäristöystävällisiä materiaaleja ja mahdollisuuksien mukaan paikallisia toimittajia.

VAPAAEHTOINEN PISTEKRITEERI

Käyntisataman uudisrakentamisen ja remontoinnin yhteydessä yritys ottaa huomioon käytettyjen materiaalien ympäristöystävällisyyden ja kestävyys. Maalaustöissä käytetään maaleja, joilla on ympäristömerkki, kuten Joutsenmerkki, EU-ympäristömerkki tai vastaava.

Rakentamisessa käytetään sertifioitua puutavaraa (esim. FSC-sertifiointi).

Muita kriteerin tarkoittamia rakenteita voivat olla esim. hulevesien virtausta hidastavat, vedenkäytön vähentämiseen tai luonnon monimuotoisuuden suojeluun tähtäävät, ympäristöystävällisten liikennemuotojen käyttöä edistävät tai rakennusten päästöjä ja ympäristön pilaantumista vähentävät rakenteet tai laitteistot.

Kriteerissä 37 muotoillun kestävän hankintapolitiikan perusteella sataman tulee asettaa vaatimukset tavarantoimittajilleen. Vastuullisuussitoumus on asiakirja, jossa toimija ilmoittaa olevansa sitoutunut sataman hankintapolitiikkaa koskeviin vaatimuksiin. Tavarantoimittajilta edellytetään allekirjoitettua vastuullisuussitoumusta.

TURVALLISUUS JA PALVELUT

30. Satamassa on riittävät ja selkeästi merkityt hengenpelastus-, ensiapu- ja palontorjuntavälineet. Välineiden tulee olla kansallisten viranomaisten hyväksymiä.

Satamien hyviä turvallisuuskäytäntöjä käsiteltäessä kannattaa erottaa toisistaan eri toimijat ja erityyppiset toimet:

- Käyttäjät (veneilijät) vs. käyntisataman johto ja henkilökunta
- Ennaltaehkäisytoimenpiteet vs. pelastus- ja hätätoimenpiteet

Onnettomuuksien ennaltaehkäisy on turvallisuuden kannalta ensiarvoisen tärkeää. Onnettomuuksien ehkäisemiseksi sataman johdon ja henkilökunnan on varmistettava, että sataman tilat huolletaan asianmukaisesti, kansallista lainsäädäntöä noudatetaan ja että henkilöstö ja satamavieraat ovat perillä turvallisuuteen vaikuttavista seikoista. On erittäin suositeltavaa, että satamasta tehdään turvallisuusselvitys, jossa huomioidaan esimerkiksi veneiden sijoittelun vaikutus mahdollisten tulipalojen leviämiseen jne.

Onnettomuuden sattuessa satamassa tulee olla tarvittava tekniikka ja välineet vahinkojen minimoimiseksi.

Hengenpelastusvälineet

Sataman vesiturvallisuutta arvioitaessa on noudatettava seuraavia yleisiä ohjeita:

- Veden varaan joutuneen henkilön on kyettävä nousemaan vedestä
- Veden varaan joutunutta on kyettävä auttamaan vaarantamatta pelastajien henkeä.

Satamassa tulee olla hengenpelastamista varten **vähintään pelastusrenkaat ja tikkaat**. Muita hengenpelastusvälineitä voivat olla esim. venekoukut, pelastusveneet, pelastusasemat jne. Hengenpelastusvälineiden tulee olla kansallisten tai kansainvälisten standardien mukaisia tai kansallisen hengenpelastusliiton hyväksymiä.

Hengenpelastusvälineitä tulee olla riittävä määrä, ne tulee olla helposti löydettävissä, hyvin merkittyjä ja helposti saavutettavissa kaikkialta käyntisatamasta (enintään 200 metrin päässä mistä tahansa pisteestä). Välineiden sijoittelussa on noudatettava kansallista lainsäädäntöä. Välineiden on oltava käytettävissä 24 tuntia vuorokaudessa koko Blue Flag -kauden ajan, ja niiden sijainti on ilmoitettava satamakartassa.

Mikäli turvallisuusselvitystä ei ole tehty, suositus on, että vähintään tikkaat ja pelastusrenkas on sijoitettuna 25–50 metrin välein koko rantaviivan alueella. Hengenpelastusvälineitä tulee olla saatavilla jokaisella laiturilla.

Varusteet on merkittävä näkyvästi (punainen/oranssi sekä heijastimet).

Palontorjuntavälineet

Sataman sammutusvälineisiin tulee kuulua **ainakin käsiammuttimet**, mutta sammutusvälineenä voi olla myös vesiletkuja, palomattoja jne. Palontorjuntavälineiden on oltava kansallisen

palontorjuntaviranomaisen (SPEK:n) hyväksymiä ja kansallisten ja kansainvälisten standardien mukaisia.

Palontorjuntavälineitä on oltava riittävä määrä, ne tulee voida helposti tunnistaa, niiden tulee olla hyvin merkitty ja olla helposti saavutettavissa kaikkialla käyntisataman alueella (enintään 200 metrin päässä mistä tahansa pisteestä). Välineiden sijoittelussa on noudatettava kansallista lainsäädäntöä, ja niiden on oltava käytettävissä 24 tuntia vuorokaudessa koko Blue Flag -kauden ajan. Palontorjuntavälineiden sijainti on ilmoitettava satamakartassa.

Käsisammuttimia on oltava tankkausasemilla, vaarallisten jätteiden varastointien läheisyydessä ja paikoissa, joissa tehdään tulitöitä.

Suosituksena on, että käsisammuttimet sijoitetaan 25-50 metrin välein tai 1 sammutin jokaista 15 laituripaikkaa kohti. On myös suositeltavaa, että kiinteä vesipiste (paloposti) on laiturilla helposti saavutettavissa. Kun päätetään sammuttimien koosta, tyypistä ja sijoittelusta, on otettava huomioon veneiden koko, yleisimmin käytetyn polttoaineen tyyppi sekä etäisyys lähimmästä vapaapalokunnasta tai palokunnasta.

Ensiapu

Ensiapuvälineiden tulee löytyä satamasta, esim. satamatoimistosta tai muusta sataman tilasta (kauppa, ravintola jne.). Niiden ei välttämättä tarvitse olla saatavilla 24 tuntia vuorokaudessa, vaan kohtuullisina aikoina (esim. satamatoimiston aukioloaikoina). Ensiapukaapin sisällön tulee olla kansallisen lainsäädännön mukainen.

Poikkeustapauksissa ensiapuvälineet voivat sijaita paikassa, joka on käyntisataman välittömässä läheisyydessä, kuitenkin alle 200 metrin etäisyydellä. Ensiapukaapin sisältö on tarkistettava säännöllisesti, ja tuotteita tulee tarvittaessa täydentää ja vaihtaa. Ensiapuvälineiden sijainti tulee olla selvästi merkitty ilmoitustaululle ja satama-alueen kartalle.

Muut

Suosittelomme, että käyntisataman sisään- ja uloskäynti merkitään selvästi veneilijöille, ja että käyntisatama on hyvin valaistu yöllä.

Mikäli satamassa on kuivatelakka ja/tai veneiden talvisäilytysalue, on suositeltavaa sijoittaa palontorjuntavälineet koko alueen kattavasti. Veneet tulee sijoittaa siten, että hälytysajoneuvot pääsevät liikkumaan rivistöjen välissä. Lisäohjeiden saamiseksi tulee ottaa yhteyttä paikallisiin paloviranomaisiin.

31. Saastumisen, tulipalojen ja muiden onnettomuuksien varalta on laadittu pelastussuunnitelmat.

Onnettomuuden tai hätätilanteen sattuessa käyntisatamalla on oltava käytössään tarvittavat toimintatavat niiden käsittelemiseksi.

Lisäksi käyntisatamalla on oltava pelastussuunnitelma, josta käy ilmi, mitä tehdä saastumisen, tulipalon tai muiden onnettomuuksien sattuessa. Sataman henkilökunnan on oltava tietoinen pelastussuunnitelmasta ja sen sisällöstä.

Sataman pelastussuunnitelma voi olla satamakohtainen, mutta se voi olla myös osa suurempaa satama-, kunta- tai maakuntapelastussuunnitelmaa. Asianomaisten viranomaisten (paikallisviranomaiset, palokunta, jne.) tulee hyväksyä pelastussuunnitelma.

Pelastussuunnitelmassa on oltava ainakin seuraavat tiedot:

- Niiden henkilöiden yhteystiedot, joihin on otettava yhteyttä onnettomuuden sattuessa.
- Hallintoyksiköiden ja muiden tarvittavien henkilöiden yhteystiedot.
- Menettelytapa ihmisten suojelemiseksi ja evakuoimiseksi satamassa tai sen läheisyydessä onnettomuuden sattuessa.
- Julkisen varoituksen ja tiedotuksen menettely.

32. Satamassa on esillä ohjeet ja varotoimet onnettomuuksien ehkäisemiseksi.

Onnettomuuksien ennaltaehkäisy on ensiarvoisen tärkeää, ja useimmissa tapauksissa onnettomuus olisi voitu estää paikalla olleiden asianmukaisella toiminnalla.

Yleistä tietoa turvatoimenpiteistä on oltava esillä helposti saavutettavissa olevalla paikalla käyntisatamassa. Ohjeiden on sisällytettävä vähintään seuraavat tiedot:

- Ohjeet vaarallisten ja syttyvien jätteiden varastointiin
- Ohjeet polttoaineiden tankkaamiseen tankkausasemalla
- Turvallisuusriskien merkinnät (esim. suojaamattomat laiturit)
- Avotulen tai ilotulitteiden käyttökielto satamassa (ellei satamassa ole niille osoitettua aluetta)
- Ohjeet pistorasioiden turvalliseen käyttöön
- Uintikielto satamassa
- Tiedot julkisen puhelimen, hengenpelastus-, palontorjunta- ja ensiapuvälineiden sijainnista ja käytöstä
- Ohjeet muiden ihmisten varoittamiseen vaaratilanteessa
- Tiedot siitä, keneen ottaa yhteyttä saadakseen lisätietoja käyntisataman turvallisuudesta
- Tiedot asiaankuuluvista hätänumeroista (poliisi, palokunta, ambulanssi, satamapäällikkö)

Muita annettavia tietoja voivat olla:

- Ohjeistus lapsille käyttää pelastusliivejä satamassa oleskellessaan
- Tietoa ensiapu- ja hengenpelastuskursseista
- Ohjeet alkoholin käytöstä käyntisatamassa
- Tietoa siitä, miten estää venepaloja

33. Laituripaikoilla on saatavilla sähköä ja vettä, ja niiden liitännät on toteutettu kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

Vierasveneillä on oltava käytettävissään sähköä ja vettä enintään 25 metrin päässä laituri- paikoista (ei koske veneitä, jotka eivät käytä sähköä). Tarjolla tulee olla tietoa sähkön ja veden käytön ehdoista, sekä mieluiten myös vinkkejä niiden säästämiseksi.

Kaikkien asennusten on oltava turvallisia ja kansallisen lainsäädännön mukaisia. Satama-alueen tulee olla valaistu erityisesti turvallisuussyistä.

34. Satamassa on liikuntarajoitteisille tarkoitettuja tiloja.

VAPAAEHTOINEN PISTEKRITEERI

Täyttääkseen tämän kriteerin satamassa tulee olla ainakin seuraavat liikuntarajoitteisille soveltuvat tilat:

- esteetön pääsy satamaan ja sen alueelle, mukaan lukien laitureille
- liikuntarajoitteisten pysäköintipaikat
- esteettömät saniteettitilat

Muita liikuntarajoitteisille tarjoamia soveltuvia tiloja ja palveluita voivat olla:

- liikuntarajoitteisille soveltuvat venepaikat
- luiskat, rampit tai hissit sataman toimistoon, kauppoihin ja ravintoloihin
- esteetön pääsy sataman tarjoamiin ohjelmiin ja aktiviteetteihin

Liikuntarajoitteisten henkilöiden pääsyn ja tilojen on oltava kansallisten ja kansainvälisten määräysten ja standardien mukaisia. Käymälät on suunniteltava pyörätuolia käyttäville soveltuviksi ja muita liikuntarajoitteisia henkilöitä ajatellen.

35. Satamassa on esillä kartta, josta käy ilmi eri tilojen sijainnit

Satamassa tulee olla esillä alueen kartta, johon on merkitty kaikki vaaditut palvelut ja tilat.

Kartassa on esitettävä seuraavien tilojen/palvelujen sijainti:

- Vaarallisten jätteiden ja öljyjätteiden vastaanottopisteet
- Roska-astiat
- Kierrätettävän jätteen vastaanottopiste
- WC-säiliön pumppaus- ja vastaanottopisteet (jos tarjolla)
- Pilssiveden pumppaus- ja vastaanottopisteet (jos tarjolla)
- Hengenpelastusvälineet
- Palontorjuntavälineet
- Ensiapuvälineet
- Saniteettitilat (wc:t, suihkut, pesutilat, vesipisteet jne.)
- Tankkausasema (jos tarjolla)
- Veneen korjaus- ja pesutilat (jos tarjolla)
- Sataman toimisto- tai klubitilo
- Liikuntarajoitteisille soveltuvat palvelut ja tilat (jos tarjolla)

- Pysäköintialueet (jos tarjolla)
- Vierasveneille varatut venepaikat (jos tarjolla)
- Lähin julkisen liikenteen pysäkki (jos sellainen on sataman läheisyydessä)
- Olet tässä -merkintä
- Suuntamerkit

Kartalla voidaan ilmoittaa myös muita tiloja (esim. kaupat, ravintolat jne.).

Helppotajuisten kuvasymbolien käyttöä karttamerkintöihin tulee suosia. Sataman koordinaattien tulee olla esillä selvästi näkyvässä paikassa.

VEDEN LAATU

36. Sataman vesi näyttää puhtaalta, eikä siinä näy merkkejä saastumisesta, roskaantumisesta tai muusta pilaantumisesta.

Jotta käyntisatama täyttäisi korkeat ympäristöstandardit, satamaa ympäröivän vesistön tulee olla silmämääräisesti arvioiden puhdasta. Vedessä ei saa näkyä öljypisaroita, roskia, jätevettä tai muita silmin havaittavia merkkejä saastumisesta. Vedestä ei saa tulla epämiellyttävää hajua.

Luonnonilmiöt, kuten leväkukinnot, simpukoiden kutu jne., voivat aiheuttaa esteettistä haittaa vedessä ilman, että vedenlaatu kärsii. Tällöin tiedot luonnonilmiöistä on annettava ilmoitustaululla.

YRITYSVASTUU

37. Satamalla on yritysten yhteiskuntavastuuta käsittelevä vastuullisuussuunnitelma, joka kattaa ihmisoikeudet, työvoiman tasaveroisen kohtelun, ympäristökasvatuksen sekä korruption torjunnan.

VAPAAEHTOINEN KRITEERI

Satama on laatinut yritysten ympäristö- ja yhteiskuntavastuuta (Corporate Social Responsibility) koskevan suunnitelman, jossa se määrittelee tavoitteensa kestävän kehityksen ja yhteiskuntavastuun suhteen. Suunnitelman tulee olla näkyvästi esillä ja osoittaa, että kestävä kehitys sekä ympäristö- ja yhteiskuntavastuu ovat olennainen osa yrityksen liiketoimintaa.

Suunnitelmasta tulee käydä ilmi ainakin:

- yleiset tavoitteet kestävän kehityksen suhteen, sekä liiketoiminnan taloudelliset, ekologiset ja sosiaaliset vaikutukset
- että suunnitelman toteutus on yrityksen toimintaperiaatteiden ja menettelyjen mukaista

- yleiset käytännöt koskien suunnitelman täytäntöönpanoa lakisääteisten vaatimusten, henkilöstön koulutuksen sekä ympäristövaikutusten seurannan osalta.

Käyntisatama tekee kehityssuunnitelman seuraavaksi kolmeksi vuodeksi

Kehityssuunnitelma osoittaa, mitä ympäristön kestävyttä koskevia toimia toteutetaan energian, veden ja jätteen kulutuksen vähentämiseksi kyseisenä aikana. Suunnitelmaan tulee sisältyä myös hankinnat, kuljetusten hallinta, paikallisyhteisön osallistaminen jne. Kansainväliset Blue Flag -kriteerit voivat toimia suunnitelman pohjana.

Jokainen työntekijä voi vaikuttaa yrityksen ympäristö- ja yhteiskuntavastuuseen

Jokaisella työntekijällä tulee olla mahdollisuus vaikuttaa yrityksen ympäristö- ja yhteiskuntavastuuseen ja kestävyys. Käytössä voi olla esim. palautelaatikko, johon henkilökunta voi jättää ideoitaan kestävyyslisäämiseksi käyntisatamassa.

PAIKALLISYHTEISÖN OSALLISTAMINEN

38. Satama toteuttaa vuosittain vähintään kaksi toimenpidettä, joiden tavoitteena on edistää kestäviä suhteita lähialueen toimijoiden kanssa ja vahvistaa sosiaalista sitoutumista.

VAPAAEHTOINEN KRITÉERI

Satama voi esimerkiksi:

- edistää asukkaiden ja sidosryhmien hyviä suhteita pitkäaikaisessa yhteistyössä heidän kanssaan (ilmaiset tilat, maksuttomien tapahtumien järjestäminen, vuotuinen lahjoitus mahdollisten haittojen korvaamiseksi)
- pyrkiä piristämään paikallista taloutta
- tukea muiden paikallisten järjestöjen, kuten yhdistysten ja luontokerhojen toimintaa
- olla aktiivisesti mukana hyväntekeväisyys- tai luonnonsuojeluorganisaatiossa
- tarjota ilmaisen viestintäalustan hyväntekeväisyyteen
- jakaa kestäviä lahjoja ja/tai myyntituotteita
- sponsoroida sosiaalista tai yhteisöllistä organisaatiota suoraan tai välillisesti, aineellisesti tai aineettomasti, tai olla sitoutunut sosiaaliseen hyväntekeväisyyteen
- osallistua aktiivisesti hyväntekeväisyystyöhön

POIKKEAMAT

Jos satama, jolla jo on Blue Flag -merkki ei enää täytä Blue Flagin kriteereitä, voidaan siltä laskea lippu pysyvästi tai väliaikaisesti. Kriteereistä poikkeamisesta on olemassa eri asteita:

1. **Vähäisestä poikkeamasta** on kyse, kun yhden pakollisen peruskriteerin täyttämässä on puutetta siten, että puutteella on vain vähän tai ei laisinkaan merkitystä vierailijoiden terveyden ja turvallisuuden sekä ympäristön kannalta. Jos kriteeristä poikkeaminen aiheuttaa

haittaa vierailijoiden terveydelle, turvallisuudelle ja/tai ympäristölle, on sitä pidettävä merkittävänä poikkeamana (kts. kohta 3).

Jos vähäisiä poikkeamia ilmenee ja ne voidaan korjata välittömästi, Blue Flag –lippua ei lasketa alas, vaan poikkeama kirjataan ainoastaan tarkastuskäyntiraporttiin. Jos vähäistä poikkeamaa ei kuitenkaan voida korjata välittömästi, annetaan Blue Flag –merkinhaltijalle 10 päivää aikaa täyttää kaikki kriteerit. Blue Flag –lippu on laskettuna alas siihen asti, kunnes kaikki ongelmat on korjattu. Tieto lipun alas laskemisesta kirjataan Blue Flagin kansallisille ja kansainvälisille verkkosivuille.

2. **Useita vähäisiä poikkeamia** tarkoittaa sitä, että satama ei täytä 2–3 sellaista peruskriteeriä, joilla on vain vähän tai ei lainkaan merkitystä vierailijoiden terveydelle ja turvallisuudelle sekä alueen ympäristölle.

Jos kriteerin noudattamatta jättäminen haittaa vierailijoiden terveyttä ja turvallisuutta tai ympäristöä, sitä on pidettävä merkittävänä poikkeamana.

Jos tapahtuu useita poikkeamia, Blue Flag -merkinhaltijalle annetaan 10 päivää täyttää kaikki kriteerit, ja Blue Flag -merkki peruutetaan, kunnes kaikki ongelmat on korjattu. Tieto lipun poistosta päivitetään Blue Flagin kansallisille ja kansainvälisille verkkosivuille.

3. **Merkittävästä poikkeamasta** on kyse, kun yhden tai useamman pakollisen ja/tai vapaaehtoisen kriteerin täyttämisessä on puutteita siten, että siitä aiheutuu haittaa vierailijoiden terveydelle, turvallisuudelle ja/tai ympäristölle. Merkittäviin poikkeamiin luetaan kuuluvaksi myös poikkeamat, joista aiheutuu haittaa Blue Flag –ohjelmalle.

Jos kohteessa ilmenee merkittävä poikkeama, Blue Flag –lippu lasketaan alas välittömästi loppukauden ajaksi. Sataman on selkeästi ilmoitettava, että Blue Flag –lippu on laskettu alas. Tieto lipun alas laskemisesta kirjataan Blue Flagin kansallisille ja kansainvälisille verkkosivuille.

Kaikissa tapauksissa, joissa Blue Flag –kriteerit eivät täyty, ilmoittaa Going Green Oy välittömästi Blue Flag –merkinhaltijalle havaituista puutteista. Tiedot mahdollisesta lipun laskemisen syystä on ilmoitettava selkeästi sataman ilmoitustaululla. Blue Flag –merkinhaltijan on ilmoitettava Going Green Oy:lle, kun kriteerit taas toteutuvat ja esitettävä tarvittavat asiakirjat, minkä jälkeen lippu voidaan taas nostaa salkoon. Going Green Oy voi suorittaa tarkastuskäynnin varmistaakseen kriteereiden uudelleen täytäntöönpanon onnistumisen. Jos satama ei 10 päivän aikana pane kriteereitä uudelleen täytäntöön eikä esitä tarvittavia asiakirjoja, lippu ei saa enää liehua loppukautena.

Jos Blue Flag –lippu on laskettava alas väliaikaisesti sataman olosuhteiden muutoksen (esim. sääolosuhteiden, sataman vahingoittumisen tai hätätilanteen) vuoksi, satamaa hallinnoivan tahon on ilmoitettava tästä Going Green Oy:lle, ja tieto lipun väliaikaisesta alas laskemisesta on kirjattava kansallisille ja kansainvälisille Blue Flag –verkkosivuille.